

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKiK W POZNANIU**

ul. Zielona 8, 61-851 Poznań
Tel. (0-61) 852-15-17, 852-77-50, Fax (0-61) 851-86-44
E-mail: poznan@uokik.gov.pl

Poznań, dnia 5.07.2006 r.

RPZ – 400/6/06/JK/

DECYZJA Nr RPZ 19 /2006

Na podstawie art. 85 ust.1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz.U. Nr 244 z 2005 r. poz. 2080) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 18 z 2002 r., poz. 172 z późn.zm.),

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

odmawia się wszczęcia postępowania antymonopolowego, na wniosek Piotra Pikulika – prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Hurtownia Owocowo – Warzywna „Hubertus” w Wyrzysku w sprawie nadużywania przez Pilski Rynek Hurtowy Spółkę z o.o. z siedzibą w Pile pozycji dominującej na lokalnym rynku udostępniania powierzchni na terenie targowiska hurtowego (centrum zaopatrzenia hurtowego) w Pile, na którym dokonywany jest obrót produktami rolno – spożywczymi poprzez:

- narzucanie niektórym przedsiębiorcom uciążliwych warunków umów przynoszących ww. Spółce nieuzasadnione korzyści,
- stwarzanie konsumentom uciążliwych warunków dochodzenia swoich praw w drodze wprowadzenia zakazu handlu hurtowego z samochodu, z wyjątkiem sprzedaży warzyw, owoców i kwiatów produkcji krajowej, tj. naruszenia art. 8 ust. 2 pkt 6 i 7 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Uzasadnienie

W dniu 3.04.2006 r. do Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Poznaniu wpłynął wniosek Piotra Pikulika – prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Hurtownia Owocowo – Warzywna „Hubertus” w Wyrzysku (zwanego dalej Wnioskodawcą) o wszczęcie postępowania w sprawie nadużywania pozycji dominującej na rynku przez Pilski Rynek Hurtowy Spółkę z o.o. z siedzibą w Pile (zwanej dalej Spółką).

Wnioskodawca zarzucił ww. Spółce naruszenie art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, tj. zawarcie porozumienia ograniczającego konkurencję polegającego na ograniczaniu lub kontrolowaniu produkcji lub zbytu oraz postępu technicznego lub inwestycji oraz art. 8 ust. 2 pkt 5, 6 i 7 ww. ustawy, tj.:

- przeciwdziałanie ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji,
- narzucanie uciążliwych warunków umów przynoszących przedsiębiorcy narzucającemu te warunki nieuzasadnione korzyści,
- stwarzanie konsumentom uciążliwych warunków dochodzenia swoich praw.

Naruszenie powyższych przepisów Wnioskodawca wiązał z wprowadzeniem przez Spółkę zakazu sprzedaży z samochodu owoców i warzyw na terenie zarządzanego przez Spółkę centrum zaopatrzenia hurtowego w Pile.

W uzasadnieniu Wnioskodawca podał, iż od 2000 r. prowadzi działalność gospodarczą polegającą na hurtowej sprzedaży owoców i warzyw na terenie należącym do Spółki, której jest jednocześnie jednym z udziałowców. Sprzedaż prowadzi z samochodu przystosowanego do wyłącznego przewozu warzyw, jednak od października ubiegłego roku działalność ta jest mu utrudniana. W uzupełnieniu wniosku (pismo z dnia 4.05.2006 r.) Wnioskodawca podał, iż źródłem tych utrudnień jest zarządzenie Prezesa Spółki zakazujące handlu owocami cytrusowymi bezpośrednio z samochodu izotermicznego. Zdaniem Wnioskodawcy, w zarządzeniu tym brak jest jasnego i konstruktywnego wyjaśnienia, w szczególności powołanych tam norm takich jak: HCCAP, ISO, GHP i GMP. Poprzez ten zakaz – w ocenie Wnioskodawcy - Spółka zmierza do wymuszenia na nim dzierżawy lokalu na terenie Spółki.

Jednocześnie Wnioskodawca, pouczony o warunkach formalnych wniosku o wszczęcie postępowania antymonopolowego w sprawie porozumienia ograniczającego konkurencję, nie podtrzymał wniosku w tym zakresie.

Zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, odmówić wszczęcia postępowania antymonopolowego, jeżeli w sposób oczywisty z zawartych we wniosku oraz posiadanych przez Prezesa Urzędu informacji wynika, że nie naruszono zakazu określonego w art. 5, w zakresie niewyłączonym na podstawie art. 6 i 7, lub zakazu określonego w art. 8. Przed wydaniem postanowienia o wszczęciu lub decyzji o odmowie wszczęcia postępowania antymonopolowego Prezes Urzędu może przeprowadzić postępowanie wyjaśniające, o którym mowa w art. 43, mające na celu uzyskanie dodatkowych informacji niezbędnych do rozstrzygnięcia o wszczęciu lub odmowie wszczęcia postępowania antymonopolowego (art. 85 ust. 2).

W związku z tym, że wniosek oraz jego uzupełnienie nie zawierały wszystkich istotnych informacji niezbędnych do oceny zasadności wszczęcia postępowania antymonopolowego, Prezes Urzędu postanowił wszcząć postępowanie wyjaśniające.

Na podstawie zebranego w powyższym trybie materiału dowodowego Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje:

Spółka Pilski Rynek Hurtowy rozpoczęła działalność na początku 1998 r. Jej celem było stworzenie centrum zaopatrzenia hurtowego w artykuły rolno – spożywcze dla Piły i okolic. Większość udziałów, blisko 75 %, objęła Gmina Piła, która wniosła aport w postaci nieruchomości, pozostałe zaś udziały znalazły się w posiadaniu Skarbu Państwa, Wielkopolskiej Izby Rolniczej oraz przedsiębiorców. [usunięto]. Łącznie z obiektami zmodernizowanymi oraz wybudowanymi przez dzierżawców, powierzchnia magazynowo – handlowa wynosi ok. [usunięto] m².

Na podstawie umów dzierżawy powierzchnia ta jest oddawana do dyspozycji przedsiębiorcom prowadzącym sprzedaż hurtową, którzy dostosowują ją do szczegółowych

wymagań obowiązujących w handlu w danej branży lub w zakresie konkretnych produktów. Obecnie na terenie Spółki działalność gospodarczą prowadzi 35 hurtowni reprezentujących głównie branżę spożywczą. Sama Spółka nie prowadzi działalności handlowej.

Wcześniej w miejscu obecnego centrum zaopatrzenia hurtowego trzy razy w tygodniu odbywał się handel z pojazdów samochodowych oraz prowizorycznych baraków i kiosków. Wedle wyjaśnień Spółki, znaczna część sprzedawców przeniosła swoją działalność do nowych obiektów, a część stała się dostawcami do działających hurtowni. Tylko niewielka grupa producentów rolnych (średnio 20 – 30 pojazdów) w dalszym ciągu w tej formie sprzedaje swoje nadwyżki. Sygnały o licznych nieprawidłowościach w postaci braku oznaczeń asortymentu, braku informacji o sprzedawcy, nie ewidencjonowaniu obrotu, braku możliwości reklamacji oraz analiza ekonomiczno – finansowa (przychody z tego typu handlu stanowiły w 2005 r. tylko [usunięto] całości przychodów Spółki) skłoniły Zarząd Spółki do stopniowej rezygnacji z tego typu handlu.

Realizacją tej koncepcji było Zarządzenie Zarządu Spółki nr 9/2005 z dnia 3.10.2005 r., na podstawie którego z dniem 15.10.2005 r. wprowadzono na terenie centrum zakaz sprzedaży towarów z pojazdów samochodowych, przyczep, naczep itp. W treści Zarządzenia wyjaśniono, iż zakaz spowodowany jest uwarunkowaniami z zakresu higieny i bezpieczeństwa obrotu artykułami żywnościowymi. Normy takie jak HCCAP, ISO, GHP czy GMP – jak podano w uzasadnieniu Zarządzenia – są podstawowymi wymogami jakie należy spełnić by dany produkt, a szczególnie żywność, został dopuszczony do obrotu. Sprzedaż z samochodu (z wyjątkiem pojazdów specjalistycznych) możliwości spełnienia tych norm nie gwarantuje. Z zakazu wyłączono warzywa, owoce i kwiaty produkcji krajowej, gdyż – co również wskazano w Zarządzeniu - ich sprzedaż odbywa się przy bardzo niskim stopniu przetworzenia, a dostawcy i producenci są bardzo często zwolnieni z obowiązku ewidencji obrotu. Zakaz został obwarowany sankcją w postaci opłaty manipulacyjnej w kwocie 150 zł. Natomiast osoby (podmioty), które będą notorycznie naruszały zarządzenie nie będą w ogóle wpuszczane na teren Spółki.

Ww. Zarządzenie znalazło potwierdzenie w „Regulaminie Piłskiego Rynku Hurtowego”. Zgodnie bowiem z § 3 pkt 4 tego regulaminu, zabrania się sprzedaży z przyczep, naczep, platform i innych pojazdów samochodowych. Warunkowo zakaz ten nie dotyczy sprzedaży (w tej formie) owoców, warzyw i kwiatów produkcji krajowej.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

W przypadku postępowania wszczętego na wniosek uprawnionego podmiotu, zarówno osoba przeciwko której toczy się postępowanie jak i jego zakres musi odpowiadać dokładnie treści wniosku, o ile w części nie wydano decyzji odmawiającej wszczęcia postępowania. Wykroczenie po za zakres wniosku, lub jego dowolna interpretacja nie jest dopuszczalna, gdyż inicjatywa wszczęcia postępowania pochodzi w tym przypadku od strony.

Odwołanie się do powyższej zasady, sformułowanej przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 23.02.2004 r. (sygn.akt XVII Ama 14/03) jest niezbędne z uwagi na fakt, iż Wnioskodawca stawia zarzuty stosowania przez Piłski Rynek Hurtowy Spółkę z o.o. trzech różnego rodzaju praktyk ograniczających konkurencję, z których tylko jeden może być wstępnie uznany za uzasadniony na tyle, aby wszcząć postępowanie antymonopolowe. Chodzi mianowicie o zarzut naruszenia art. 8 ust. 2 pkt 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Pozostałe natomiast zarzuty, co wiadomo już w chwili obecnej, są oczywiście bezzasadne i skoro są podtrzymywane przez Wnioskodawcę konieczne jest wydanie decyzji o odmowie wszczęcia postępowania antymonopolowego w tym zakresie. Dotyczy to zarzutu naruszenia przez Spółkę art. 8 ust. 2 pkt 6 i 7 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów formułuje zakaz nadużywania pozycji dominującej poprzez narzucanie uciążliwych warunków umów, przynoszących przedsiębiorcy narzucającemu takie warunki nieuzasadnione korzyści. Do naruszenia tego przepisu dochodzi wówczas, gdy spełnione zostają łącznie trzy przesłanki: zakwestionowane warunki umów są uciążliwe, zostają kontrahentowi narzucone i przynoszą nieuzasadnione korzyści przedsiębiorcy stosującemu dane warunki umów.

Uciążliwym warunkiem umowy jest warunek, oznaczający dla jednej ze stron ciężar większy od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju i którego dominant w hipotetycznej sytuacji istnienia konkurencji na danym rynku właściwym, tj. realizacji swobody zawierania umów i kształtowania ich treści, nie byłby w stanie wynegocjować dla danej umowy (por. wyroki w spr. XVII Amr 68/93 z dnia 29 grudnia 1993 r., XVII Ama 28/99 z dnia 23 czerwca 1999 r.).

Z kolei nieuzasadnione korzyści uzyskiwane przez dominanta na skutek narzucania kontrahentowi uciążliwych warunków umowy stanowią stworzenie dominantowi sytuacji korzystniejszej, aniżeli taka, która odzwierciedla ekwiwalentność w danym i w podobnych stosunkach umownych (por. E. Modzelewska – Wąchał, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Warszawa 2002, s. 119).

Z pewnością zakaz sprzedaży z samochodu, wprowadzony Zarządzeniem z 3.10.2005 r. może być odbierany przez Wnioskodawcę jako uciążliwość w potocznym znaczeniu tego słowa. Wnioskodawca nie ma bowiem możliwości prowadzenia działalności w formie, w jakiej prowadził ją od 2000 r. i zostaje zmuszony bądź to do wydzierżawienia pomieszczeń na terenie centrum, bądź to do poszukiwania innego rynku zbytu dla swoich produktów. Niemniej jednak nie da się owego zakazu zakwalifikować jako naruszenie art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Z treści tego przepisu oraz z przytoczonych wyżej, sformułowanych w doktrynie i orzecznictwie poglądów wypełniających treść pojęcia uciążliwego warunku umowy i nieuzasadnionych korzyści wynika jednoznacznie, iż praktyka ta jest typową praktyką kontraktową o charakterze eksploatacyjnym. Jej istotą jest więc wyzyskanie przez podmiot posiadający dominującą pozycję na rynku przewagi kontraktowej poprzez narzucenie świadczenia nie mającego ekwiwalentu w postaci świadczenia podmiotu dominującego. Tymczasem w działaniu Spółki nie sposób dopatrzeć się narzucania takiego świadczenia. Wydane Zarządzenie, z racji wyłączenia spod zakazu handlu z samochodu owoców, warzyw i kwiatów produkcji krajowej, można co najwyżej rozpatrywać w kategoriach działań dyskryminujących, a zatem antykonkurencyjnych, a nie eksploatacyjnych. Jest również oczywiste, iż z kwestionowanym przez Wnioskodawcę zakazem nie wiążą się dla Spółki żadne korzyści, które mogłyby być uznane za nieuzasadnione w rozumieniu art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zarządzenie z 3.10.2005 r. nie narusza też art. 8 ust. 2 pkt 7 ww. ustawy. Określona w tym przepisie praktyka ma charakter antykonsumencki, co oznacza, iż działania podmiotu posiadającego dominującą pozycję na rynku, a polegające na stwarzaniu uciążliwych warunków korzystania z przysługujących uprawnień skierowane są przeciwko konsumentom w rozumieniu art. 4 pkt 11 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 22(1) k.c. W świetle tych przepisów, za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Zważywszy, że Zarządzenie z 3.10.2005 r. kierowane jest do przedsiębiorców, a w tej liczbie również do Wnioskodawcy, kwalifikacja zachowania Spółki na gruncie art. 8 ust. 2 pkt 7 nie jest w ogóle możliwa.

Jakkolwiek kwestia określenia rynku właściwego w sprawie nie jest przesądzająca dla rozstrzygnięcia zawartego w niniejszej decyzji, to na podstawie zebranego w toku postępowania wyjaśniającego materiału można już poczynić pewne ustalenia w tym zakresie. Przede wszystkim trzeba zauważyć, że w posiadaniu Spółki jest zorganizowany kompleks pomieszczeń magazynowo – handlowych wraz z przyległym terenem udostępniany przedsiębiorcom prowadzącym działalność w zakresie handlu hurtowego produktami rolno – spożywczymi. Cechami charakterystycznymi tego handlu, stanowiącego pośrednie ogniwo pomiędzy sferą produkcji i sferą konsumpcji są m.in.: dokonywanie transakcji w dużych ilościach oraz odbiorcy, do których w przypadku produktów rolno – spożywczych możemy zaliczyć placówki sprzedaży detalicznej, gastronomii, konsumentów zbiorowych.

Charakter transakcji dokonywanych na terenie centrum zaopatrzenia hurtowego w Pile oraz stopień zorganizowania tego centrum pozwala jednocześnie odróżnić działalność Spółki od działalności innych przedsiębiorców, którzy prowadzą targowiska detaliczne. Obecnie zresztą handel hurtowy produktami rolno – spożywczymi w kraju odbywa się na różnego rodzaju wyspecjalizowanych aukcjach, giełdach towarowych, centrach rolno – ogrodniczych spośród których najbardziej znane są: Warszawski Rolno Spożywczy Rynek Hurtowy S.A. w Broniszach, Wielkopolska Gildia Rolno – Ogrodnicza w Poznaniu oraz Lubelski Rynek Hurtowy S.A. w Elizówce. Warto nadmienić, iż z doświadczeń tych właśnie podmiotów korzysta Spółka przy organizacji własnego centrum zaopatrzenia hurtowego.

Powyższe sprawa, iż rynek produktowy można określić jako udostępnianie powierzchni na terenie targowiska hurtowego (centrum zaopatrzenia hurtowego), na którym dokonywany jest obrót produktami rolno – spożywczymi (jest to ujęcie tożsame ustaleniom prawomocnych decyzji Prezesa Urzędu z 20.06.2002 r. nr RWA 5/2002 i z 4.06.2004 r. nr RWA 14/2004). Zważywszy, że handel dokonywany na terenie centrum służy zaopatrzeniu w artykuły rolno – spożywcze Piły i okolic przyjąć należy, iż taki jest zasięg rynku geograficznego w niniejszej sprawie. Fakt, iż na tak wyznaczonym rynku Spółka nie spotyka się z konkurencją pozwala uznać, iż Spółka posiada pozycję dominującą w rozumieniu art. 4 pkt 9 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Kwestia, czy doszło do nadużycia tej pozycji poprzez przeciwdziałanie ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji, będzie podlegała ocenie w postępowaniu w sprawie naruszenia przez Spółkę art. 8 ust. 2 pkt 5 ww. ustawy.

Od niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i art. 479(28) § 2 i 3 k.p.c., przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Poznaniu.

Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Poznaniu
Edward Stawicki

Otrzymują:

Piotr Pikulik
89-300 Wyrzysk
Wiernowo 1

a/a